

"ואם היה לי כל הכסף בעולם"

ניהול תקציב מתוכנן ומודע

מבנה המפגש : 60 דק'

חלק 1 - פתיחת המפגש - 15 דקות

חלק 2 - יחידת תוכן - 15 דקות

חלק 3 - ביצוע האתגר - 20 דקות

חלק 4 - חיבור אישי וסיכום - 10 דקות

חלק 1: פתיחת המפגש

שלב א: (שקופית 2) הצגת מבנה המפגש

הציגו את חלקי המפגש השונים:

- פתיחת המפגש והצגת השאלה המלווה- שאלה שננסה למצוא לה תשובה במהלך המפגש
- מה חשוב לדעת- מה הידע שנלמד היום בנושא תקציב
- מבצעים את האתגר
- שיתוף וסיכום- מה למדנו ומה ניקח מהמפגש.

שלב ב: (שקופית 3) הצגת נושא המפגש

השמיעו לחניכים את השיר "מוגזם" הציגו את נושא המפגש ואת השאלה המלווה- כיצד להתנהל באופן נכון ומודע עם התקציב החודשי שלנו?

לאחר השמעת השיר פתחו דיון קצר עם החניכים: אם היה לכם את כל הכסף בעולם, מה הייתם עושים אתו? מה הייתם מרגישים? הייתם רוצים להיות במצב כזה?

שלב ג: (שקופית 4) על מה נדבר היום?

הציגו לחניכים את הנושאים בהם יעסוק המפגש:

- מהו תקציב וממה הוא מורכב
- התנהלות נכונה עם תקציב
- בניית תקציב אישי

שלב ד: (שקופיות 5-11) שיתוף אישי

בכל שקף יופיע משפט כלשהו הקשור לנושא המפגש. הנחו את החניכים שאם המשפט הזה נכון לגביהם הם צריכים לעמוד.

לאחר כל משפט פנו לאחד החניכים שנעמד ובקשו ממנו לשתף כיצד המשפט הזה נכון לגביו ומה הוא מרגיש לגבי זה.

חלק 2: יחידת תוכן- תקציב אישי

שלב א: (שקופית 13) מה זה בכלל תקציב?

הקריאו את השאלה "מה זה בכלל תקציב" ובקשו מהחניכים לנסות להסביר במשפט או שניים את המושג במילים שלהם.

הקרינו לתלמידים את הסרטון "מהו תקציב". לאחר הצפייה בסרטון שאלו את החניכים:

- למה כדאי להשתמש בתקציב אישי?
- מה הקשר בין הכנסות והוצאות?

לאחר מכן הציגו והקריאו את ההגדרה המילונית:

סכום כסף מוגדר העומד לרשות מישהו או המוגדר לפרויקט או למטרה מסוימים". (מתוך מילוג)

שלב ב: (שקופית 14) מה זה בכלל תקציב?

הקריאו לחניכים את הכתוב בשקופית והוסיפו הסבר מפורט בע"פ. כדאי ורצוי להוסיף דוגמאות אישיות מחיי היום יום.

- ← תקציב הוא תכנית כספית – המפרטת את ההכנסות, מצד אחד ואת ההוצאות מצד שני. כלומר התקציב מורכב משני מרכיבים- הכנסות והוצאות שיש ביניהם קשר והם משפיעים אחד על השני באופן מוחלט. לכמות הכסף שנכניס יש השפעה על כמות הכסף שנוכל או שנבחר להוציא. הכנסות- סכום כסף אשר נכנס אלינו ואנחנו יכולים לעשות בו שימוש (כרגע נתייחס רק להכנסות כספיות). הוצאות- סכום כסף שיצא מאתנו ועבר לגורם אחר.
- ← התקציב הוא תכנון לעתיד. תכנון תקציבי מאפשר לנו לקחת בחשבון הכנסות והוצאות שעוד לא היו לנו, אבל אנחנו מתכננים שיהיו.
- ← התקציב יכול להיות לכל תקופה שאנחנו בוחרים: לשבוע, לחודש, לשנה. חשוב להחליט מהי התקופה בה אנו מנהלים את התקציב שלנו כדי שנדע להשתמש בצורה חכמה ונבונה בכסף שלנו.

שלב ג: (שקופית 15) תקציב ב-3 צעדים

הציגו בפני החניכים את שלושת הצעדים לבנייה וניהול של תקציב אישי (מתוך תכנית להבין את הכסף מכללת אורט)

- ← צעד 1: חישוב המצב הכספי שלי
כמה אני מכניס מול כמה אני מוציא בממוצע חודשי
בצעד הראשון של התהליך עליכם לבדוק כיצד אתם מתנהלים היום עם הכסף שלכם. כמה אתם מכניסים? על מה אתם מוציאים? והכי חשוב – איך אתם מסיימים את החודש (בפלוס או במינוס). כדי לגלות זאת, חשבו את ההכנסה החודשית שלכם והשוו אותה אל מול סך ההוצאות החודשיות. המטרה היא לסיים את החודש בפלוס, כלומר שהכנסות שלכם יהיו גדולות מסך ההוצאות, כך תוכלו לחסוך למען מימוש המטרות.
- ← צעד 2: קביעת מטרות כלכליות
הגדירו את המטרה שלשמה תרצו לחסוך, וודאו בדיוק כמה היא עולה והאם ישנן עלויות נלוות המתווספות לה, לדוגמה תוספת עלות משלוח עבור מוצר שנקנה מהאינטרנט או מוצר משלים שחייבים לקנות יחד עם המוצר המבוקש. בנוסף, אם חשוב לכם להשיג את המטרה במועד מסוים ציינו זאת גם, זה יעזור לכם בהמשך כשתצטרכו להגדיר כמה לחסוך בכל חודש.
- ← צעד 3: יצירת התקציב האישי
הצעד האחרון בתהליך בניית התקציב הוא יצירתו!
אחרי שביצעתם השוואה בין ההכנסות להוצאות החודשיות, ואתם כבר יודעים כמה עליכם לחסוך כל חודש לטובת המטרות שהגדרתם – הגיע הזמן לחבר את הנתונים. בשלב זה עליכם להחליט כמה כסף תקצו כל חודש להוצאות השוטפות וכמה תשמרו בחיסכון לטובת מימוש המטרות שהצבתם.

שלב ד: (שקופית 16) איך התקציב עוזר לנו?

בכל פעם לחצו על העכבר והציגו את הדרך בה התקציב עוזר לנו. לפני ההסבר אפשרו לחניכים לנסות ולהסביר בעצמם כיצד לדעתם התקציב עוזר.

- תכנון – התקציב עוזר לתכנן את ההוצאות שלנו לפי ההכנסות בעתיד ולקבוע מטרות ויעדים כספיים שנרצה להשיג בעתיד. בדרך זו אנו יכולים לראות שההוצאות לא גבוהות מההכנסות.

- בקרה - התקציב מאפשר לבצע בקרה על התכנית - כמה הכנסות היו וכמה הוצאות היו בפועל. לבדוק תוך כדי תנועה שאנחנו עומדים בתכנון ולא חורגים בהוצאות. לעשות שינויים בתכנון בזמן אמת ולהתאים את עצמנו למציאות. ככה לא נגיע לסוף החודש ונהיה מופתעים.
- תעדוף וקבלת החלטות - לפי הבקרה על התקציב נוכל לקבל החלטות שקולות, להשאיר כסף לדברים חשובים לנו ולהחליט על מה עדיף ונכון לנו לוותר. חשוב לזכור שתכנון ובקרה נכונים יאפשרו לנו להשיג את המטרות שלנו בהמשך גם אם לא הצלחנו החודש. אם אתם שמים לב שאתם לא מצליחים לשמור על התוכנית התקציב שבניתם - תמיד אפשר לעשות התאמות לתכנון המקורי. המטרה של התכנית התקציבית היא לעזור לכם בקבלת החלטות פיננסית בזמן אמת, לכן חשוב שהיא תהיה מותאמת למציאות ולאורח חייכם. לדוגמה, אם אתם רגילים לצאת לבילוי עם חברים פעם בשבוע והחלטתם לוותר על הבילוי בתכנון החדש, רוב הסיכויים שיהיה לכם קשה להתמיד בכך לאורך זמן. לכן, אם החלטתם לשנות את התנהלותכם הכלכלית, בחרו בדרך שתאפשר לכם להתמיד בכך לאורך זמן. לכן, אם החלטתם לשנות את התנהלותכם (משמעותיים) בהתנהלות הכלכלית, כאלו שיאפשרו לכם מצד אחד לשמור על אורח חייכם ומצד שני לחסוך למען המטרות שהגדרתם.
- להישאר בפלוס - תכנון, בקרה וקבלת החלטות נכונות ושקולות באופן רציף תאפשר לנו לשמור על יתרה חיובית בתקציב וכך נסיים את החודש במקרה הטוב כשההכנסות גבוהות מההוצאות או אולי במצב בו ההכנסות וההוצאות שוות. אך נשתדל לא להגיע למצב בו אנחנו במינוס בחשבון הבנק וההוצאות היו גבוהות מסך ההכנסות החודשיות שלנו.

חלק 3: ביצוע האתגר

ציוד נדרש: טבלת תקציב, דף תכנון תקציב, כלי כתיבה

שלב א: (שקופית 18) הסבר המשימה וחלוקה לקבוצות

הסבירו לחניכים את האתגר שלהם: תכנון מסיבת יום הולדת משותפת עם חברים. חלקו את החניכים לקבוצות של 3-4 משתתפים. ספרו להם כי כעת הם נפגשים כדי לתכנן מסיבת יום הולדת משותפת. עליהם לתכנן יחד מסיבה בה סך ההוצאות לא יעלה על סך ההכנסות.

- ההכנסות למסיבה יגיעו מסכום השתתפות אחיד שכל אחד מהם יכניס לתקציב (עליהם להחליט יחד מהו הסכום) ומתשלום סמלי של כל המוזמנים למסיבה (עליהם להחליט בטוח של 20-50 שח)

הציגו את הדוגמה המופיעה בשקופית:

4 חברים חוגגים יחד. כל חבר משקיע סכום של 300 ₪:

$$300 \times 4 = 1200 \text{ שח}$$

מוזמנים ליום ההולדת 25 אורחים, כל אורח משלם 30 ₪:

$$30 \times 25 = 750$$

כלומר, לתכנון המסיבה עומד תקציב של: $1200 + 750 = 1950$ ₪

(שקופית 19) טבלת הוצאות

הסבירו לחניכים כי באפשרותכם לתכנן מסיבת יום הולדת בכל מיני דרכים ולהשקיע את הכסף בדרכים שונות - על מיקום המסיבה, על סוג הכיבוד, המוזיקה והקישוטים.

עליהם לחלק את התקציב העומד לרשותם בין ההוצאות השונות כך שלא יחרגו מהתקציב העומד לרשותם.

חלקו לחניכים את דף תכנון המסיבה - מצורף בתחתית העמוד

שלב ב: עבודה בקבוצות

אפשרו לכל קבוצה לשבת יחד ולבנות את התקציב שלה. בזמן העבודה הסתובבו בין הקבוצות ושאלו שאלות המעוררות מחשבה ודיון בקבוצות:

- מדוע החלטתם לשים סכום גבוה/ נמוך?
- לא עדיף להשקיע כסף בסעיף אחר במקום מה שבחרתם?
- כמה כסף לדעתכם אתם הייתם מוכנים לשלם על מסיבה של חבר?
- כמה אורחים תזמינו? האם תזמינו יותר אורחים כדי להעלות את התקציב?
- מה יותר חשוב לכם?

שלב ג: שיתוף במליאה

חזרו לשבת במעגל ואפשרו לכל קבוצה להציג את תכנון התקציב למסיבה שלהם. אפשרו לשיח ולדיון סביב ההחלטות להתקיים.

במידה ואין מספיק זמן, הנחו את החניכים לקחת את המשימה איתם ולהשלים אותה למפגש הבא.

חלק 4: חיבור אישי וסיכום

שלב א: (שקופית 21) דגשים לניהול תקציב

עברו עם החניכים על הדגשים לניהול תקציב:

- ← מעקב אחרי הכנסות- משכורת, דמי כיס, מתנות.
- ← תכנון הוצאות קבועות- תכנון מדויק כמה כסף אוציא במהלך התקופה בכל אחת מההוצאות הקבועות שלי (מזון/ נסיעות/ שיעור פרטי/ בילוי/ ביגוד...).
- ← חשיבה על חיסכון- קביעת יעד אליו אני רוצה להגיע ובדיקה כמה אני יכול ובוחר לחסוך בכל חודש בהתאם להכנסות וההוצאות הקבועות שלי.
- ← בניית מאזן חיובי- קביעת תכנית תקציב בה סכום ההוצאות אינו גבוה מסכום ההוצאות תוך לקיחה בחשבון חיסון ליעד.
- ← רישום מסודר של הוצאות- כמה סכום בדיוק הוצאתי בכל סעיף והפעלה של תהליכי בקרה.
- ← תיעודף וקבלת החלטות- תוך כדי התקדמות החודש לבדוק בכל פעם מה מצב התקציב ולקבל החלטות ולעשות את השינויים הנדרשים בהתאם.

שלב ב: (שקופית 22) סבב שיתוף

סבב שיתוף בו כל אחד ואחת מהחניכים משתף במחשבה או למידה שהייתה לו היום במפגש. על גבי הלוח מופיעים משפטים, התחלות של משפטים. הציעו לחניכים לבדוק איזה משפט מתאים להם ולנסות להמשיך אותו בהקשר למפגש שהיה.

אפשרו לחניכים גם לומר דברים גם ללא שימוש במשפטים.

שלב ג: (שקופית 23) משימה לדרך

הציגו לחניכים משימה: כל אחד וכל אחת יבנו בבית תכנית תקציב אישית. הציעו להם להשתמש באחד מהכלים לבנייה ומעקב אחר תקציב והזכירו להם את הדגשים לניהול תקציב

שלב ד: סיכום המפגש

סכמו את המפגש, חזרו על עיקר הדברים בהם נגעתם:

- בדקנו היכן כל אחד ואחת מאיתנו נמצאים במודעות לתקציב שלהם.
- למדנו מהו תקציב וממה הוא מורכב.
- דיברנו על דגשים ודרכים לבנות תקציב שיהיה מאוזן חיובי ויהיה בו מרכיב של חיסכון.
- התנסו בבניית תקציב תוך התייחסות להכנסות והוצאות
- הבנו את החשיבות של הפעלת תהליכי תכנון, בקרה והפעלת שיקול דעת בבניית תקציב.